

dili krivico. Možje, ko so včeraj Koščerjevega ustrelili in naše zaprli, sem rekel: na nas so streljali, nas so zaprli! Tam je njegova kri in tam leži Vrban. Ali je bil naš, ali ni bil? — Možje,« je nadaljeval, »danes bomo obračunili s tistimi, ki so nam krivico delali, ki nas sovražijo, in ne s tistimi, ki bodo danes kakor Vrban prelili svojo kri. Kako bomo obračunili, tega ne vem ne jaz, ne Golja. V Kanalu je obračunil Bog, ali bo tudi danes, on ve. Jaz vem eno, možje: Zdaj bi vzel nož in šel nad Bandela in bi vam rekel, pojdite domov, sam ga grem zaklat. Ob glavo bom, nič ne de, vam bo pomagano. In to sem mislil. Pa je Golja sam rekel, da moramo biti vsi; ali vsi nedolžni ali vsi krivi. Gotovo je, da moramo zmagati in priti do svojih pravic. In kadar pridemo do teh naših pravic, tedaj bomo sodili med seboj morilce, tatove in sleparje!«

»To hočemo!« je zavpila tisočglava množica. Gradnik je nadaljeval:

»Imamo župane, pa ne da vzamejo vso odgovornost nase; najzadnji in najmlajši je enako odgovoren kot Golja ali Laharnar. Če morajo biti eni od nas na čelo postavljeni, naj bodo radi reda in ne zato, da bi bili v resnici močnejši od kateregakoli drugega. Po svoji pameti volite tiste, katerim zaupate.«

Gradnik se je ozrl na Lovrenca Kragulja, Goljo in Kobala in je nadaljeval:

»Ali se puntamo prvič? Ali se niso Kragulji in Golje in Kobali že puntali? In za pravico so se.

Pa niso imeli prav, ker niso znali. Tudi jaz pravim, ne vsak zase, kakor dozdej, nego vsi za enega, kakor eden za vse. Zato je treba, da drug drugemu zaupamo.« Zamahnil je z roko nad Gorico: »Tu doli je glava krivic. Zoper njo smo se vzdignili v vojski. Danes bo morda trepetala, jutri bo že mislila, kako nam vrne. Zato pokažimo, da se ne bojimo. Če bodo videli, da smo vsi ko en mož, se bodo vdali. In če se ne vdajo, možje, potem naj govori moč!«

»Moč naj govori!« je ponovil Kragulj.

»Kakor bratje v eni družini gremo, gremo po pravice za sinove in hčere. Brat pa ne sodi brata, brat ga ljubi!«

Tedaj se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Šimon Golja je pristopil h Gradniku, ga objel in poljubljal:

»Brat, odpusti!«

Šum nepopisne radosti se je dvignil iz množice. Eni so jokali, drugi so se objemali, tretji so tulili od radosti in ginjenja.

Andrej Laharnar je dejal v tem šumu Gradniku:

»Če bi imel hčer, bi jo dal tebi!«

»Kako,« je vzkliknil Gradnik, »saj imam Matkovo Tino.«

Pri tem se je domislil njenih besed in je pogledal proti Plavem, postal žalosten in zamrmral zamišljeno:

»Ne bo prišla!«

(Dalje.)

V mraku.

V polumrak je zvon zapel
čez planino. —
Mlad vojak je pod goro

tih obrnil se v nebo:
»O Marija blažena,
glej, če je zastražena

moja deklica nocoj.
Čuvaj počoj njen in moj!
O Marija blažena!«

Silvin Sardenko.

Cvetoča breskev.

Nad zemljo modro nebo strmi,
nad poljem breskev z rdečimi vejami. —
Steza v daljo . . . po njej korak zveni
s tisočnimi željami — — —

Žena: Cveti . . . oči
mojih umrlih otrok!
Starka: Cveti . . . pogledi,
ki jih pošilja Bog!

Fant in deklè: Cveti . . . plameni,
sijoči v notranjost in čez zemski krog!
Mož: Cveti . . . žarki misli,
iskreči udarci dela rok! . . .

Ko so šli,
so želje na vejah ostale,
kot zlata banderca v solncu plapolale:
udarci, misli, plameni, oči!

France Bevk.